

TEZY ORZECZEŃ W SPRAWACH ROLNYCH

Wybrane tezy orzeczeń w sprawach rolnych

Stosunki własnościowe w rolnictwie i kształtowanie ustroju rolnego

Przepis art. 599 § 2 KC dotyczy wyłącznie umowy sprzedaży i nie ma zastosowania do umowy przedwstępnej, a więc brak w tej umowie zastrzeżenia prawa pierwokupu na rzecz Agencji Nieruchomości Rolnych nie powoduje nieważności umowy.

Wyrok SN z 21 lipca 2016 r., II CSK 644/15,
Legalis, nr 1515097

Stroną umów sprzedaży zawartych z pozwanymi był nie tylko powód, ale również jego małżonka. Skoro zaś oboje właściciele zgodnie wyrazili wolę zbycia przysługującego im prawa, oczywistym jest, że w takiej sytuacji prawo pierwokupu nie mogło być przez nich wykonane. Jeżeli więc jedynym uprawnionym do wykonania prawa pierwokupu był obecny przy zawieraniu przez strony umowy sprzedaży nieruchomości dzierżawca (Skarbowi Państwa prawo pierwokupu przysługuje jedynie wówczas, gdy brak jest innego uprawnionego do wykonania prawa pierwokupu lub gdy nie wykona on swego prawa), czynienie wzmianki o jego rezygnacji z przysługującego mu prawa nie było niezbędne.

Wyrok SO w Białymstoku z 8 lipca 2016 r., I ACa 201/14,
Legalis, nr 1504850

Obrót nieruchomościami rolnymi *inter vivos/mortis causa*

Co do zasady zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego następuje przez podział między współwłaścicieli, a dopiero gdy takie postępowanie nie jest możliwe (zob. też art. 619 § 2 KPC) należy rozważać przyznanie gospodarstwa temu współwłaścicielowi, na którego wyrażą zgodę wszyscy współwłaściciele, a w braku takiej zgody takiemu, który będzie spełniał kryteria podmiotowe określone w art. 214 KC. Taka wykładnia przepisu art. 213 KC wkomponowuje się w gwarancję prawidłowego rozwinięcia w normie ustawowej regulacji zawartych w art. 21 ust. 1 oraz art. 64 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Postanowienie SN z 12 lutego 2016 r., II CSK 107/15,
Legalis, nr 1461033

1. Jeżeli w skład spadku wchodziło gospodarstwo rolne (udział w tym gospodarstwie) podlegające dziedziczeniu z ustawy, to postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po tym spadkodawcy powinno wymieniać, że w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne, ponadto spadkobierców dziedziczących to gospodarstwo oraz ich udziały w nim (art. 677 § 2 KPC). O dziedziczeniu gospodarstwa rolnego sąd spadku powinien orzec w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku z urzędu. Mimo bowiem nieobowiązania już art. 670 i art. 677 KPC w brzmieniu wcześniejszym, przepisy w brzmieniu wcześniej obowiązującym mają zastosowanie do spadku otwartego przed dniem 14 lutego 2001 r. (art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. Nr 181, poz. 1287). Jeżeli w postanowieniu sądu spadku o stwierdzeniu nabycia spadku nie orzeczono o dziedziczeniu gospodarstwa rolnego, sąd może wydać w tym przedmiocie postanowienie uzupełniające na podstawie art. 677 § 3 KPC. Możliwość wydania postanowienia uzupełniającego na podstawie tej szczególnej regulacji, przewidującej w istocie uzupełnienie prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, nie jest ograniczona terminem przewidzianym w art. 351 § 1 KPC dla wniosku o uzupełnienie wyroku.

2. Także wówczas, gdy wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne podlega dziedziczeniu na zasadach ogólnych, do których odsyła art. 1063 KC, sąd powinien wydać w tym przedmiocie odrębne orzeczenie, oczywiście jeżeli dotyczy to spadku otwartego przed dniem 14 lutego 2001 r. Należy mieć bowiem na uwadze, że o takim obowiązku sądu stanowił, uchylony już, art. 1066 KC, który mimo umieszczenia go w Kodeksie cywilnym miał charakter przepisu proceduralnego.

Postanowienie SN z 21 kwietnia 2016 r., III CSK 226/15,
Legalis, nr 1472787

Przejęcie nieruchomości rolnych na własność Państwa na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 stycznia 1968 r. o rentach i innych świadczeniach dla rolników przekazujących nieruchomości rolne na własność Państwa (Dz.U. Nr 3, poz. 15 ze zm.)

następowało w drodze postępowania administracyjnego (art. 18), a wydana w tym przedmiocie ostateczna decyzja stanowiła podstawę do ujawnienia w księdze wieczystej przejścia własności nieruchomości oraz do założenia księgi wieczystej dla budynku stanowiącego odrębny przedmiot własności (art. 19).

Wyrok SN z 27 kwietnia 2016 r., II CSK 456/15,
Legalis, nr 1482777

Sytuacja, w której stan stosunków między stronami umowy dożywocia jest taki, iż nie można wymagać od nich, żeby pozostawały nadal w bezpośredniej ze sobą styczności, nie stanowi wystarczającej przesłanki rozwiązania umowy z uwagi na wyjątkowy charakter tej instytucji. Taki jej charakter wyłącza rozwiązanie umowy dożywocia, gdy wyłącznie po stronie dożywotnika leży przyczyna złych stosunków między stronami, manifestujących się całkowitym zerwaniem więzi osobistej. „Wyjątkowy wypadek” zachodzi wówczas, gdy dochodzi do pokrzywdzenia dożywotnika i złej woli nabywcy nieruchomości. W przeciwnym razie dożywotnik, wbrew umownemu charakterowi dożywocia, dysponowałby uprawnieniem do jego jednostronnego rozwiązania lub modyfikacji w każdym czasie, bez liczenia się z interesem zobowiązanego, oraz mimo niekorzystnych dla niego gospodarczych konsekwencji i to także w sytuacji, w której zobowiązany jest gotowy wywiązywać się z obowiązków wobec dożywotnika.

Wyrok SN z 25 maja 2016 r., V CSK 499/15,
Legalis, nr 1483337

Użyte w umowie sformułowanie „stawający oświadczają, że zawierają niniejszą umowę w trybie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników [...]” nie może przesądzać o kwalifikowaniu umowy jako zawartej z rolnikiem – następcą. W sytuacji, gdy rolnik zdecydował się przenieść nieruchomość rolną na następcę na podstawie i zasadach przewidzianych w kodeksie cywilnym, zawierając z następcą umowę dożywocia (darowizny, sprzedaży), to wskazany w umowie cel uważać należy tylko za motyw jej zawarcia, który nie może przesądzać o kwalifikowaniu umowy jako umowy z następcą zawartej na podstawie art. 85 i nast. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Wyrok SN z 24 czerwca 2016 r., II CSK 636/15,
Legalis, nr 1482663

Jeżeli spadek obejmujący gospodarstwo rolne został otwarty przed dniem wejścia w życie Kodeksu cywilnego, a wydanie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku nie nastąpiło przed dniem 14 lutego 2001 r., sąd prowadzący postępowanie spadkowe wszczęte po tej dacie stosuje wyłącznie przepisy obowiązujące w chwili otwarcia spadku (Prawo spadkowe albo poprzedzające je regulacje należące do prawa spadkowego). Innymi słowy, orzekając w takiej sprawie o dziedziczeniu – otwartego przed

wejściem w życie kodeksu cywilnego – spadku z gospodarstwem rolnym, sąd za podstawę orzeczenia powinien przyjąć regulacje materialnoprawne obowiązujące w chwili otwarcia spadku, a nie wskazane przez normy międzyczasowe przepisy o dziedziczeniu gospodarstw rolnych, które miałyby działać retroaktywnie.

Postanowienie SN z 19 maja 2016 r., IV CSK 80/16,
Legalis, nr 1472991

Umowa o nieodpłatne przekazanie gospodarstwa rolnego następcy zawarta w ramach przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (t.j. Dz.U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.) nie należy do kategorii darowizn w rozumieniu przepisu art. 993 KC.

Postanowienie SN z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15,
Legalis, nr 1473011

Odwołanie darowizny własności budynków, które w dacie zawierania umowy darowizny stanowiły odrębny od gruntu przedmiot własności na podstawie art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. Nr 32, poz. 140), a w dacie złożenia oświadczenia o odwołaniu darowizny są częścią składową nieruchomości gruntowej obdarowanego, nabyte od Skarbu Państwa w drodze umowy sprzedaży czyni niemożliwym wydanie korzyści w naturze (art. 405 KC w zw. z art. 898 § 2 KC).

Wyrok SA w Białymstoku z 25 stycznia 2016 r., I ACa 837/15,
OSAB 2016, nr 1, s. 28

W przypadku niewykonywania uprawnień z tytułu umowy dożywocia uzasadnione jest ewentualne przekształcenie jej postanowień poprzez zobowiązanie do świadczenia na rzecz dożywotnika renty zamiast wymienionych w treści umowy świadczeń.

Wyrok SA w Łodzi z 15 marca 2016 r., I ACa 1296/15,
Legalis, nr 1443523

Z treści art. 908 § 1 KC nie wynika, aby wszystkie świadczenia zobowiązanego w stosunku do dożywotnika musiały być realizowane osobiście. Cytowany przepis nakłada na nabywcę przede wszystkim obowiązek zapewnienia zbywcy nieruchomości dożywotniego utrzymania. Jakkolwiek z art. 913 § 1 KC należy wnioskować, że immanentną cechą umowy dożywocia jest bezpośrednia styczność stron, to forma oraz sposób, w jakiej obowiązki będą realizowane przez zobowiązanego, są dowolne i mogą być kształtowane przez strony umowy.

Wyrok SA w Krakowie z 28 kwietnia 2016 r., I ACa 1849/15,
Legalis, nr 1472451

Agencje rolne

1. Treść art. 4 pkt 16 lit. a) ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 111, poz. 937 ze zm.) przesadza o tym, że status podmiotu zależnego możliwy jest przy istnieniu zależności złożonej, o konstrukcji piętrowej, cechującej się kolejną zależnością podmiotów. Jeżeli zatem kolejne podmioty są zależne od podmiotu, który jest podmiotem dominującym w stosunku do pierwszego podmiotu zależnego, to, zgodnie z tym przepisem, należy przyjąć, że wszystkie one są podmiotami zależnymi wobec podmiotu dominującego.

2. Z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 11287 ze zm.) wynika, że Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek właściwego ministra. Według zaś art. 9 ust. 3 tej ustawy, wiceprezesów Agencji powołuje i odwołuje właściwy minister na wniosek Prezesa Agencji. Powoływanie i odwoływanie kierownictwa Agencji następuje więc przez naczelne organy Skarbu Państwa, co oznacza, że spełnia to ustaloną w art. 4 pkt 16 lit. b) ustawy – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi przesłankę dominacji tego podmiotu nad Agencją.

Wyrok SN z 7 kwietnia 2016 r., II CSK 373/15,
Legalis, nr 1460798

Jeżeli powód jednoznacznie wskazał jako pozwanego Skarb Państwa, a sąd wezwał na rozprawę Agencję Nieruchomości Rolnych i zawiadomił o terminie rozprawy jej pełnomocnika, natomiast zaniechał wezwania Skarbu Państwa i nie doręczył mu odpisu pozwu, to nawet biorąc pod uwagę fakt, iż Skarb Państwa byłby reprezentowany w takiej sprawie przez Agencję, wszelkich doręczeń i wezwań należało dokonywać do Skarbu Państwa reprezentowanego przez Agencję (jako *statio fisci*), a nie do Agencji (jako osoby prawnej). W tej sytuacji również pełnomocnictwo do reprezentowania pozwanego na rozprawie powinno zostać udzielone Agencji jako reprezentantowi Skarbu Państwa (osoby prawnej), a nie Agencji jako odrębnej osobie prawnej.

Wyrok SA w Warszawie z 19 stycznia 2016 r., VI ACa 1947/14,
Legalis, nr 1446485

Porównanie treści § 13c ust. 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. z 2015 r. poz. 187 ze zm.) z treścią art. 25 ust. 9 rozporządzenia Komisji (UE) Nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE L Nr 193 z dnia 1

lipca 2014 r.), prowadzi do wniosku, że regulacje te nie są ze sobą zgodne. O ile bowiem przepis krajowy uzależnia pomniejszenie pomocy od powierzchni upraw, która jest objęta ubezpieczeniem od jednego z enumeratywnie wymienionych ryzyk, to przepis unijny pomniejszenie to uzależnia od średniej rocznej produkcji lub dochodu związanego z produkcją, która jest objęta takim ubezpieczeniem.

Wyrok WSA w Olsztynie z 20 października 2016 r., I SA/OI 469/16,
Legalis, nr 1536999

Gospodarowanie nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa

Trybunał orzeka:

Art. 39b ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz.U. z 2016 r. poz. 1491) w zakresie, w jakim ma zastosowanie do posiadaczy nieruchomości w złej wierze, jest zgodny z art. 2, art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto postanawia:

na podstawie art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. poz. 1157) umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie.

Orzeczenie zapadło jednomyślnie.

Wyrok TK z 18 października 2016 r., P 123/15,
Dz. U. 2016, poz. 2198

Samodzielność regulacji zawartej w ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1014) prowadzi do wniosku, że pierwszeństwo z art. 29 ust. 1 pkt 3 ustawy przysługuje dzierżawcy tylko wówczas, gdy Agencja dokonuje sprzedaży nieruchomości. Czynność wniesienia nieruchomości tytułem aportu do spółki akcyjnej na pokrycie akcji w podwyższonym kapitale akcyjnym tej spółki czynność ustawa o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa w art. 24 ust. 1 pkt 3 traktuje jako odrębny od sprzedaży sposób, mechanizm, gospodarowania zasobem.

Wyrok SN z 17 marca 2016 r., II CSK 392/15,
Legalis, nr 1460313

Wskazanie w fakturze wystawionej przez Agencję Nieruchomości Rolnych wysokości czynszu dzierżawy nie jest równoznaczne z ustaleniem jego wysokości jako podstawy wynagrodzenia przewidzianego w art. 39b ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami Skarbu Państwa (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1491).

Wyrok SN z 23 czerwca 2016 r., V CSK 613/15,
Biul. SN 2016, nr 10

Ubezpieczenie społeczne rolników

Domownik rolnika posiadający ustalone prawo do renty socjalnej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy nie podlega rolniczemu ubezpieczeniu społecznym z mocy ustawy, ani nawet dobrowolnym ubezpieczeniom rolniczym.

Wyrok SN z 7 kwietnia 2016 r., III UK 98/15,
Legalis, nr 1445618

Niewątpliwie prace kierowcy ciągnika w transporcie i rolnictwie, mimo podobieństw, są różne, stąd też dla przyjęcia, iż praca kierowcy ciągnika w kółku rolniczym czy spółdzielni kółek rolniczych może być zaliczona do pracy w szczególnych warunkach w transporcie, o jakiej mowa pod poz. 3 działu VIII wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wymaga poczynienia ustaleń wskazujących na tożsamość stopnia narażenia osoby wykonującej tę pracę na ekspozycję czynników szkodliwych dla zdrowia w obydwu wymienionych branżach.

Wyrok SN z 5 maja 2016 r., III UK 132/15,
Legalis, nr 1472987

1. Stała osobista praca w gospodarstwie rolnym jest warunkiem podlegania ubezpieczeniu społecznemu przez domownika rolnika, a nie jego małżonka. Spójnik „chyba że” w art. 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277 ze zm.) komunikuje, że w sytuacjach wykluczających możliwość współpracy małżonka rolnika przy prowadzeniu działalności rolniczej (nie pracuje w tym gospodarstwie rolnym lub gospodarstwie domowym) nie podlega on ubezpieczeniu rolniczemu na zasadach przewidzianych dla rolnika, a nie że warunkiem podlegania przez niego rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest stała osobista praca w gospodarstwie rolnym, tak jak jest to w przypadku domownika.

2. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu w związku z zatrudnieniem w USA nie stanowi przeszkody do podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego w Polsce, jeżeli można stwierdzić, że działalność rolnicza jest faktycznie równocześnie przez ubezpieczonego prowadzona.

Wyrok SN z 21 czerwca 2016 r., I UK 219/15,
Legalis, nr 1508287

Uwzględnienie w wykazie A, dziale VIII pod poz. 3 załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43) prac

kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych nie oznacza, że należy uznać za pracę w szczególnych warunkach kierowanie tymi pojazdami przy jakichkolwiek innych zadaniach (rodzaju pracy) niż zadania transportowe. Prace uznane za wykonywane w warunkach szczególnych bez względu na miejsce ich wykonywania i rodzaj zostały wymienione w dziale XIV zatytułowanym „prace różne”. Tak zostały ujęte np. prace przy spawaniu czy naprawie pomp wtryskowych. Inne działy wykazu obejmują wymienione w nich prace w powiązaniu z rodzajami zakładów pracy lub ich częściami. Nie można uznać, że praca kierującego ciągnikiem jest zawsze pracą „w transporcie”, także wówczas gdy kierujący niczego nie transportuje, lecz wykonuje przy pomocy ciągnika prace polowe (np. sieje, orze, nawozi, spulchnia glebę itp.).

Wyrok SN z 13 lipca 2016 r., I UK 218/15,
Legalis, nr 1507958

Z całą pewnością ubezpieczenie w innym kraju nie jest innym ubezpieczeniem społecznym w rozumieniu art. 6 pkt 12 i 13 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 704 ze zm.). Inny niż rolniczy tytuł ubezpieczenia społecznego oznacza bowiem obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne i rentowe na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych lub przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Uzyskiwanie dochodu i podleganie ubezpieczeniu w USA nie może być uznane za wystarczającą samoistną przyczynę wyłączenia prawa do emerytury rolniczej w Polsce. W konsekwencji wypłacone w tym przypadku świadczenie nie może być kwalifikowane jako nienależne (podlegające zwrotowi).

Wyrok SN z 13 grudnia 2016 r., III UK 37/16,
Legalis, nr 1546875

W odróżnieniu od osób objętych powszechnym systemem ubezpieczeń społecznych, osoby objęte ubezpieczeniem społecznym rolników to osoby, które nie tylko utrzymują się z pracy wykonywanej osobiście, ale świadczą tę pracę w posiadanym gospodarstwie rolnym, będącym konkretnym zespołem środków produkcji. Jeżeli zatem objęcie specjalnym, „branżowym” systemem ubezpieczenia społecznego rolników jest spowodowane spełnieniem zarówno przesłanek podmiotowych, jak i przedmiotowych, zgodnie z tymi kryteriami należy dokonywać oceny wystąpienia wykreowanej wyłącznie na potrzeby ubezpieczenia emerytalno-rentowego „całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym”, odnosi się ją do konkretnego gospodarstwa rolnego, które rolnik posiada, w którym mieszka i prowadzi osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą.

Wyrok SN z 18 października 2016 r., I UK 433/15,
Legalis, nr 1537368

1. Przystąpienie do określonego systemu ubezpieczenia społecznego (w tym wypadku rolniczego) i ochrona ryzyk ubezpieczeniowych w danym reżimie nie może być dowolnie usuwana przez organy rentowe po wielu latach ubezpieczenia, skoro działalność rolnicza osoby fizycznej, przez cały okres aktywności zawodowej, stanowiła jej główne źródło dochodów, a do przekroczenia zasad pozwalających na pozostanie w ubezpieczeniu społecznym rolników doszło bez winy tej osoby.

2. Rygor ustania z mocy prawa rolniczego tytułu ubezpieczeń społecznych, po wielu latach opłacania składek, na zasadach i wymogach określonych przez zmodyfikowane warunki art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.), może prowadzić do zastosowania nieproporcjonalnie drastycznej sankcji w zestawieniu z niezawinionym uchybieniem skarżącej

3. Usunięcie rolnika z ubezpieczenia rolniczego nie powinno odbywać się przez użycie środków nieproporcjonalnych, które niekonstytucyjnie ingerują w rolniczy tytuł ubezpieczenia społecznego i prowadzą jedynie do „zaciśnięcia pętli zadłużeniowej” w postaci zaległości składekowych z innego (zbiegającego się) tytułu ubezpieczeń społecznych, która doprowadza rolnika do stanu upadłości finansowej.

Wyrok SN z 25 października 2016 r., I UK 386/15,
Legalis, nr 1538309

1. Tryb przewidziany w art. 83a ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jest właściwy w postępowaniu przed organem ubezpieczeń społecznych jako szczególny i odrębny od wznowienia postępowania administracyjnego na podstawie art. 145 KPA.

2. Z własności nieruchomości rolnej (zasiedzenia) nie musi wynikać prowadzenie działalności rolniczej i dlatego nie można podważyć, jeżeli sąd przyjmuje, że prócz samego stwierdzenia zasiedzenia potrzebne są dalsze ustalenia.

Postanowienie SN z 6 września 2016 r., I UZ 9/16,
Legalis, nr 1532459

Przy ustalaniu stażu pracowniczego nie uwzględnia się każdej pomocy w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Doraźna pomoc, zwyczajowo świadczona przez członków rodziny rolnika, nie stanowi stałej pracy w gospodarstwie rolnym, czyli pracy mającej wpływ na wysokość wysługi lat ustalonej dla celów pracowniczych. Ustawa o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz.U. 1990 Nr 54, poz. 310) w swoim tytule i treści jednoznacznie odnosi się do okresów pracy w gospodarstwie, które podlegają zaliczeniu do stażu pracy, tak jak inne okresy służby i zatrudnienia wykonywanego w pełnym wymiarze czasu pracy. Ustawodawca, przyznając domownikom rolnika przedmiotowe uprawnienia pracownicze, położył akcent na pracę, która – chociaż wykonywana poza stosunkiem pracy – bezwzględnie musi mieć charakter stały. Dlatego też nie każda pomoc udzielana rolnikowi, lecz wyłącznie stała praca w omawianym znaczeniu podlega zali-

czeniu do stażu pracowniczego, z którym prawodawca wiąże określone uprawnienia pracownicze, w tym wymierne profity finansowe.

Wyrok NSA z 29 stycznia 2016 r., I OSK 1616/14,
Legalis, nr 1453828

Ocena, czy w danej sprawie członek rodziny rolnika faktycznie wykonywał stałą pracę w gospodarstwie rolnym, nie może opierać się jedynie na domniemaniach lub przypuszczeniach co do istotnych w sprawie faktów. Okoliczności stanowiące podstawę takiej oceny powinny wynikać ze zgromadzonych w sprawie dowodów, które następnie muszą być omówione w motywach podjętych w sprawie decyzji.

Wyrok NSA z 29 stycznia 2016 r., I OSK 2391/14,
Legalis, nr 1453829

Skoro ustawodawca nie zdecydował się na wprowadzenie definicji pojęcia „stała praca”, to oczywistym jest, że ocena spełnienia tej przesłanki musi być oparta na obiektywnych kryteriach, a nie subiektywnym przeświadczeniu wnioskodawcy czy też organu prowadzącego postępowanie w danej sprawie. Charakter pomocy świadczonej przez domownika na rzecz rolnika należy więc ustalać indywidualnie i na tle okoliczności konkretnej sprawy analizować, czy udzielaną rolnikowi pomoc można uznać za „stałą pracę” w celu uzyskania określonych uprawnień pracowniczych. Tym samym oceniając, czy praca domownika w gospodarstwie rolnym miała charakter stały, nie można poprzestać jedynie na stwierdzeniu, że osoba bliska rolnikowi mogła wykonywać różne czynności związane z produkcją rolną. Nie chodzi tu bowiem o potencjalne możliwości, lecz realnie i stale świadczoną pracę w gospodarstwie. O możliwości zakwalifikowania przedmiotowej pomocy jako stałej pracy i o obowiązku zaliczenia okresu wykonywania takich czynności do stażu służby (pracy) musi więc decydować też zakres pomocy świadczonej przez domownika. Nie ma żadnych racjonalnych przesłanek do tak liberalnego traktowania osób bliskich rolnika, by każdą pomoc domownika w gospodarstwie rolnym bezwzględnie uznawać za stałą pracę w omawianym znaczeniu. Zakres czynności wykonywanych w gospodarstwie rolnym nie może być zatem obojętny dla oceny, czy pomoc ta rzeczywiście może być uznana za stałą pracę w gospodarstwie rolnym. Drobnych czynności, nawet systematycznie wykonywanych w ramach rodzinnego podziału obowiązków oraz innych, ale świadczonych okazjonalnie, nie można kwalifikować jako stałej pracy w gospodarstwie rolnym. O stałej pracy można mówić tylko w przypadku pracy o istotnym znaczeniu dla prowadzonej w gospodarstwie działalności rolniczej. Dlatego też nie każda pomoc udzielana rolnikowi, lecz wyłącznie stała praca w omawianym znaczeniu podlega zaliczeniu do stażu pracowniczego, z którym prawodawca wiąże określone uprawnienia pracownicze, w tym wymierne profity finansowe.

Wyrok NSA z 3 lutego 2016 r., I OSK 1422/14,
Legalis, nr 1454395

1. Zgodnie z art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 1990 roku o wliczeniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz.U. Nr 54 poz. 310 ze zm.) okresy pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym można potwierdzić albo stosownym zaświadczeniem urzędu gminy albo zeznaniami co najmniej dwóch świadków zamieszkujących na terenie, na którym jest położone gospodarstwo rolne. Zatem zasadnicze ustalenia bezwzględnie muszą być udokumentowane we wskazany sposób. Zeznania świadków mogą mieć taką samą wartość dowodową jak zaświadczenie właściwego urzędu gminy. Zeznania te nie powinny jednak budzić wątpliwości co do ich kompletności oraz wiarygodności stwierdzonych w nich faktów. Jeżeli dokumenty przedstawione przez wnioskodawcę nasuwają zastrzeżenia, w tym zeznania świadków są ogólnikowe i lakoniczne, to organ nie może z góry dyskwalifikować wartości takich dowodów.

2. Ustawodawca w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznych rolników indywidualnych i członków ich rodzin (t.j. Dz.U. z 1989 r. Nr. 24, poz. 133 ze zm.) przy charakterystyce domownika położył akcent na pracę, która – chociaż wykonywana poza stosunkiem pracy – ma być w rozmiarze istotnym dla funkcjonowania gospodarstwa rolnego. Oznacza to, że przy zaliczaniu okresów pracy w gospodarstwie rolnym do stażu pracowniczego, od którego zależą konkretne, dodatkowe uprawnienia pracownicze, nie może być mowy jedynie o incydentalnych, drobnych świadczeniach domownika na rzecz rolnika, czyli pomocy, jaką w warunkach wiejskich zwyczajowo udziela się członkom rodziny prowadzącym gospodarstwo rolne. O pracy w gospodarstwie rolnym można zatem mówić jedynie przy pewnej systematyczności oraz co najmniej gotowości do wykonywania pracy, gdy jest to niezbędne rolnikowi prowadzącemu gospodarstwo, a nie wyłącznie wówczas, gdy pomoc taką deklaruje domownik. Ten element dyspozycyjności domownika potwierdza również wymóg zamieszkania domownika na terenie gospodarstwa, co umożliwia świadczenie na rzecz gospodarstwa osoby bliskiej pracy, w wymiarze czasu niezbędnym do prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa rolnego. Nie jest wymagane, by domownik poświęcał cały swój czas na pracę w gospodarstwie rolnym osoby bliskiej, jak też nie musi czerpać środków utrzymania wyłącznie z tej pracy. O pracy domownika w gospodarstwie rolnym przede wszystkim decyduje zachowanie przez niego gotowości do świadczenia jej na rzecz gospodarstwa osoby bliskiej, w wymiarze czasu stosownym do zakładanego przez rolnika prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa, zgodnie ze strukturą gospodarstwa rolnego, przy uwzględnieniu jego obszaru, liczby pracujących w nim osób oraz używanego sprzętu rolniczego.

Wyrok NSA z 19 lutego 2016 r., I OSK 1660/14,
Legalis, nr 1454873

Samo zarejestrowanie w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotnej – bez pobierania zasiłku – nie skutkuje objęciem ubezpieczeniem społecznym w systemie powszechnym, zatem nie skutkuje wyłączeniem z obowiązkowego ubezpieczenia

rolników na podstawie art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznemu rolników (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1403 ze zm.).

Wyrok SA w Gdańsku z 19 stycznia 2016 r., III AUa 931/15,
Legalis, nr 1406674

Doraźna pomoc wykonywana zwyczajowo przez dzieci osób zamieszkałych na terenach wiejskich nie stanowi pracy w gospodarstwie rolnym, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.).

Wyrok SA w Białymstoku z 10 lutego 2016 r., III AUa 875/15,
Legalis, nr 1433044

Prawo do emerytury w wieku niższym wynika ze szczególnych właściwości wykonywanej pracy. Charakter pracy kierowcy ciągnika wykonującego wyłącznie transport oraz kierowcy ciągnika wykonującego w pewnych okresach wyłącznie transport, w innych zaś przemiennie transport i prace polowe jest zbliżony. Co więcej, praca polowa może być nawet cięższa i może być wykonywana w znacznie cięższych warunkach niż praca kierowcy wykonującego transport, w szczególności na pochyło umiejscowionych polach i łąkach, na błotnistych terenach, przy użyciu maszyn wytwarzających duży hałas.

Wyrok SA w Gdańsku z 24 lutego 2016 r., III AUa 1766/15,
Legalis, nr 1435311

Stosowanie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.) dotyczących zasad wypłaty świadczeń (w tym art. 133) wynika z odesłania zawartego w art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277 ze zm.). Przepis ten stanowi, że do przyznawania świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników i do ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy regulujące przyznawanie i wypłatę odpowiednich świadczeń przysługujących pracownikom i członkom ich rodzin, czyli w tym przypadku, gdy chodzi o świadczenia emerytalno-rentowe, przepisy ww. ustawy emerytalnej.

Wyrok SA w Warszawie z 15 marca 2016 r., III AUa 349/15,
Legalis, nr 1504942

Uwzględnienie okresu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców przed ukończeniem 16 roku życia nie znajduje żadnego oparcia w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.).

Wyrok SA w Gdańsku z 12 kwietnia 2016 r., III AUa 1202/15,
Legalis, nr 1446580

Choćby praca w gospodarstwie rolnym stanowiła tylko udział (pomoc) w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymaganych od dziecka będącego członkiem rolniczej wspólnoty rodzinnej, to należy zaaprobować stanowisko, że z uwagi na stosunkowo długi, ciągły i ustabilizowany czas jej wykonywania spełnia ona kryteria wystarczające do uwzględnienia w pracowniczym stażu emerytalnym.

Wyrok SA w Szczecinie z 17 maja 2016 r., II AUa 730/15,
Legalis, nr 1509150

Osoba legitymująca się statusem domownika w rozumieniu art. 6 ust. 2 ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277) i faktycznie pracująca w gospodarstwie rolnym podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. Tego rodzaju ubezpieczenie wyprzedza inny tj. ubezpieczenie społeczne związane z uzyskaniem zasiłku dla opiekuna – art. 6 ust. 2a i ust. 2b ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 963).

Wyrok SA w Białymstoku z 17 maja 2016 r., II AUa 1285/15,
OSAB 2016, nr 2–3, s. 97

Przepis art. 107 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277 ze zm.) nie otwiera możliwości wypłaty w zbiegu świadczeń nieistniejących w dniu jego wejścia w życie. Wykładnia powyższego przepisu prowadzi do stwierdzenia, że na zasadach dotychczasowych wypłaca się emerytury lub renty za gospodarstwo rolne przekazane przed wejściem w życie wyżej wymienionej ustawy tym tylko rolnikom, którzy w dniu wejścia w życie tegoż przepisu mieli już ustalone prawo do innego świadczenia – nierolniczego.

Wyrok SA w Szczecinie z 2 czerwca 2016 r., III AUa 560/15,
Legalis, nr 1509137

Kluczowym dla zawieszenia wypłaty świadczenia na podstawie art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277), jest nie tylko samo stwierdzenie faktu, że ubezpieczony, zgodnie z dyspozycją rzezonego przepisu, przekazał aktem notarialnym nieruchomości rolną niepełnoletniemu obdarowanemu, lecz także zdolność udowodnienia, na zarzut strony, że ubezpieczony nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Wyrok SA w Łodzi z 21 czerwca 2016 r., III AUa 1579/15,
Legalis, nr 1501870

Uzyskanie przez rolnika renty strukturalnej wraz z dodatkiem na małżonkę – klucza możliwość jej podlegania ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i ma-

cierzyńskiemu w oparciu o art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277 ze zm.).

Wyrok SA w Białymstoku z 13 lipca 2016 r., III AUa 1386/15,
Legalis, nr 1514733

Przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277 ze zm.) nie przewidują możliwości „dopłacania” składek za brakujący okres (składki można opłacać tylko za okres faktycznego prowadzenia gospodarstwa rolnego).

Wyrok SA w Szczecinie z 20 lipca 2016 r., III AUa 941/15,
Legalis, nr 1514778

Wymóg stałej pracy w gospodarstwie rolnym jest spełniony w wypadku, gdy praca ta jest wykonywana przynajmniej w połowie pełnego wymiaru czasu pracy, tj. ponad 4 godziny dziennie.

Wyrok SA w Katowicach z 6 września 2016 r., III AUa 411/16,
Legalis, nr 1522803

Niezdolność do pracy w rozumieniu ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277 ze zm.) oznacza taki stan nasilenia dolegliwości chorobowych, który wyklucza podjęcie jakichkolwiek czynności związanych z pracą w gospodarstwie rolnym. Zatem nie każdy gorszy stan zdrowia i sprawności psychofizycznej rolnika uzasadnia prawo do renty. Nawet jeśli gorszy stan zdrowotny powoduje ograniczenie zdolności do pracy, lecz nie czyni jej niemożliwą, to brak jest przesłanki do ustalenia prawa do renty rolniczej.

Wyrok SA w Szczecinie z 8 września 2016 r., III AUa 507/15,
Legalis, nr 1509132

Praca w indywidualnym gospodarstwie rolnym osoby uczącej się w szkole położonej w innej miejscowości aniżeli gospodarstwo rolne, w którym osoba ucząca się zamieszkuje, w szczególności oddalonej o kilkadziesiąt kilometrów od tego gospodarstwa, nie wypełnia przesłanki stałości pracy w gospodarstwie rolnym, o której mowa w art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.), a stanowi jedynie doraźną pomoc w wykonywaniu prac rolniczych. Brak zatem możliwości do zaliczenia do pracowniczego stażu pracy okresów pracy w gospodarstwie rolnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz.U. Nr 54, poz. 310).

Wyrok SR w Ostródzie z 31 marca 2016 r., IV P 188/15,
Przeg.Orz. SA Gd. 2016, nr 4, s. 279

Płatności bezpośrednie i wspieranie obszarów wiejskich

Jeżeli gmina projektuje przeznaczenie danego terenu rolnego na cele nierolne, to obowiązek uzyskania zgody na wyłączenie z produkcji rolnej dotyczy nie pojedynczych enklaw gruntu, ale całego terenu, w granicach obszaru objętego planem lub jego zmianą, w ramach którego cele nierolne mogą być realizowane.

Wyrok NSA z 19 stycznia 2016 r., II OSK 1168/14,
Legalis, nr 1453673

Ustawodawca, wskazując na posiadanie, jako ustawową przesłankę warunkującą rozpoznanie wniosku o przyznanie jednolitej płatności obszarowej, odnosi to pojęcie do posiadania w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego (art. 336). Wymóg posiadania przez wnioskodawcę tytułu prawnego do gruntów nie został sformułowany w żadnym przepisie ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemu wsparcia bezpośredniego (t.j. Dz.U. z 2014 r. Nr 302 ze zm.). Wnioskodawca nie musi zatem wykazać, że przysługuje mu prawo do gruntu, a jedynie, że faktycznie posiada w dniu 31 maja wnioskowane grunty rolne i utrzymuje je zgodnie z normami.

Wyrok WSA w Kielcach z 14 stycznia 2016 r., I SA/Ke 605/15,
Legalis, nr 1432743

Przepisy art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych (Dz.U. Nr 28, poz. 169 ze zm.) w zakresie posiadania nieruchomości stanowią *lex specialis* w stosunku do § 2 pkt 2) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 (Dz.U. Nr 40, poz. 329 ze zm.), co oznacza, że posiadaczem w tym przypadku jest z mocy prawa wspólnota gruntowa, niezależnie od bezprawnych działań osób i podmiotów trzecich dotyczących nieruchomości należących do tej wspólnoty.

Wyrok WSA w Białymstoku z 27 kwietnia 2016 r., I SA/Bk 1134/15,
Legalis, nr 146996

1. To, że realizacja kompetencji do odzyskania nienależnie wypłaconych środków pomocowych jest dopuszczalna nawet po wydaniu decyzji o przyznaniu płatności, w tym płatności w umniejszonej wysokości, nie może być rozumiane w ten sposób, że odzyskiwanie kwot wypłaconych w latach wcześniejszych ma następować z naruszeniem ochrony prawnej z tytułu praw nabytych z wcześniejszej decyzji administracyjnej. Zasada ochrony praw nabytych z decyzji administracyjnej, art. 16 § 1 i § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego

(Dz.U. z 2016 r. poz. 23 ze zm.), nie pozostaje w kolizji z prawem unijnym w zakresie reguł dotyczących przyznawania płatności, wykluczania z systemu płatności, pomniejszania płatności, czy też zwrotu nienależnie pobranych płatności.

2. Kompetencja wszczęcia odrębnego postępowania administracyjnego w sprawie ustalenia kwoty nienależnie pobranych płatności nie otwiera możliwości ponownego rozstrzygnięcia sprawy już załatwionej inną decyzją ostateczną w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego.

3. Przełamanie zasady ochrony praw nabytych z decyzji o przyznaniu płatności za lata 2011 oraz 2012 poprzez wydanie decyzji o zwrocie nienależnie pobranych płatności musi znajdować oparcie w okolicznościach faktycznych lub prawnych kreujących nową sprawę administracyjną.

Wyrok WSA w Poznaniu z 21 września 2016 r., III SA/Po 467/16,
Legalis, nr 1537272

Opodatkowanie rolnictwa

Dla uznania danych nieruchomości za grunty gospodarstwa rolnego w rozumieniu art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 851) nie ma żadnego znaczenia, czy grunty te wchodziły w skład przedsiębiorstwa.

Wyrok NSA z 28 kwietnia 2016 r., II FSK 671/14,
Legalis, nr 1510131

Istotnymi cechami pozarolniczej działalności gospodarczej jest jej zarobkowy charakter, a także prowadzenie tej działalności w sposób zorganizowany i ciągły. Działalność zarobkowa to taka, która jest prowadzona w celu osiągnięcia dochodu rozumianego jako nadwyżka przychodów nad nakładami (kosztami). Istotne znaczenie ma zatem, czy zamiarem podatnika było uczynienie sobie z odpłatnego zbycia źródła zarobkowania. Na zorganizowany i ciągły charakter danej działalności wskazuje planowa realizacja określonych zadań oraz podejmowanie ich powtarzanie w sposób systematyczny i powtarzalny. Należy przy tym podkreślić, że w przypadku osoby fizycznej o zorganizowanym charakterze działalności nie przesądza jej formalny status jako przedsiębiorcy. Jeżeli zachowanie podatnika spełnia przesłanki z art. 5a pkt 6 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.), uzyskiwany przez niego przychód należy zakwalifikować do źródła przychodów, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy, a nie do art. 10 ust. 1 pkt 8 ustawy.

Wyrok NSA z 12 maja 2016 r., II FSK 935/14,
Legalis, nr 1470569

Wyjątek ustanowiony w art. 2 ust. 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 716) należy wyklądać w ten sposób, że jeżeli w posiadaniu przedsiębiorcy są użytki rolne, grunty zakrzewione lub lasy, to co do zasady, podlegają opodatkowaniu odpowiednio podatkiem rolnym (lub leśnym), chyba że są faktycznie zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej.

Wyrok NSA z 19 maja 2016 r., II FSK 1442/14,
Legalis, nr 1469538

Pojęcie „kłęska żywiolowa”, zastosowane w art. 13c ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 1381 ze zm.) należy rozumieć zgodnie z jego definicją, zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej (Dz.U. z 2014 r. poz. 333 ze zm.).

Wyrok NSA z 31 maja 2016 r., II FSK 1177/14,
POP 2016, nr 4, poz. 68, s. 375

Organ podatkowy powinien najpierw wyjaśnić, czy dany obiekt jest budynkiem lub budowlą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613 ze zm.). Ewidencja gruntów i budynków, z uwagi na to, że definiuje budynek odmiennie niż ustawa o podatkach i opłatach lokalnych i nie dotyczy budowli, nie może mieć charakteru przesądzającego dla stwierdzenia, czy dany obiekt jest budynkiem czy budowlą w rozumieniu ustawy podatkowej. Ma ona moc wiążącą, co wynika wprost z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 193, poz. 1287 ze zm.), tylko co do wymiaru podatku (określenia wysokości zobowiązania podatkowego), a nie co do określenia przedmiotu opodatkowania.

Wyrok NSA z 7 września 2016 r., II FSK 2131/15,
Legalis, nr 1537279

Dzierżawa gruntu przeznaczonemu pod przydomowe ogródki działkowe i zieleń, który – zgodnie z umową – będzie wykorzystywany na cele rolnicze, korzysta ze zwolnienia od podatku od towarów i usług na podstawie § 3 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z 20 grudnia 2013 r. w sprawie zwolnień od podatków od towarów i usług oraz warunków stosowania tych zwolnień (Dz.U. z 2013 r. poz. 1722), niezależnie od tego, czy dzierżawca jest rolnikiem ryczałtowym, czy też osobą wykorzystującą produkty rolne pochodzące z uprawy tego gruntu jedynie na własne potrzeby (konsumpcję).

Wyrok NSA z 18 października 2016 r., I FSK 571/15,
Legalis, nr 1537008

1) W postępowaniu dotyczącym udzielenia ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych prowadzonym w oparciu o art. 67a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja

podatkowa (t.jedn. z 2012 r. poz. 749 ze zm.) organ obowiązany jest ustalić realną sytuację materialną wnioskodawcy, a nie opierać się na uśrednionych statystycznych danych dotyczących dochodowości wynikających np. z obwieszczenia Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego.

2) Okoliczność, że wnioskodawca nie korzystał z pomocy społecznej nie oznacza samo w sobie, że nie jest on osobą ubogą. W przypadku bowiem np. rolników indywidualnych przepisy ustawy o pomocy społecznej ustalając kryteria dochodowe do jej udzielenia posługują się dochodem ryczałtowym wyliczanym jako wartość dochodu odpowiadającego powierzchni gospodarstwa, niezależnie od faktycznej dochodowości konkretnego gospodarstwa.

Wyrok NSA z 10 listopada 2016 r., II FSK 2986/14,
Legalis, nr 1537803

Całokształt działań podejmowanych w stosunku do nieruchomości, które stanowią własność podatnika, polegających na wystąpieniu o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, wydzieleniu dróg wewnętrznych, dokonaniu zmiany kwalifikacji działek, dowodzi, że podatnika działą jak osoba prowadząca działalność w zakresie handlu nieruchomościami, angażując własne środki pieniężne. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w celu sprzedaży gruntów rolnych, właściciel nie musi występować o zmianę kwalifikacji działek czy o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Wyrok WSA w Szczecinie z 21 stycznia 2016 r., I SA/Sz 1284/15,
Legalis, nr 1447052

Tylko producenci rolni posiadający gospodarstwa o powierzchni co najmniej 1 ha fizycznego lub 1 ha przeliczeniowego mogą się ubiegać o zwrot akcyzy zawartej w cenie oleju napędowego.

Wyrok WSA w Opolu z 10 lutego 2016 r., I SA/Op 598/15,
Legalis, nr 1406438

1. Jeżeli gospodarstwo rolne prowadzi w całości jeden ze współwłaścicieli, to zgodnie z treścią art. 6c ust. 2 ustawy o podatku rolnym w związku z art. 92 § 2 Ordynacji podatkowej, organ podatkowy nie jest uprawniony do adresowania nakazu płatniczego odrębnie do każdego ze współwłaścicieli tego gospodarstwa.

2. Wydanie nakazu płatniczego w sposób wprost sprzeczny z przepisami prawa należy postrzegać jako kwalifikowane (rażące) naruszenie prawa, uzasadniające wyeliminowanie takiego rozstrzygnięcia z obrotu prawnego bez względu na związek z wynikiem sprawy.

Wyrok WSA w Lublinie z 26 lutego 2016 r., I SA/Lu 889/15,
OSG 2016, nr 7, poz. 69, s. 94

Tylko nabycie gruntów w drodze umowy sprzedaży zwalnia je przy spełnieniu pozostałych warunków przewidzianych w art. 12 ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy o podatku rolno (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 617) z podatku rolnego.

Wyrok WSA we Wrocławiu z 4 marca 2016 r., I SA/Wr 1932/15,
Legalis, nr 1448037

Opodatkowane podatkiem leśnym są grunty sklasyfikowane gruntów i budynków ewidencji jako lasy, tym bardziej, gdy na nich prowadzona jest działalność leśna, nie zaś jedynie wówczas, gdy jest prowadzona działalność leśna.

Wyrok WSA we Wrocławiu z 16 marca 2016 r., I SA/Wr 1910/15,
Legalis, nr 1448145

Uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy dla czterech działek powstałych w wyniku podziału działki siedliskowej, a także sprzedaż za pośrednictwem portali internetowych oraz biura nieruchomości nie stanowi o zawodowej działalności skarżącej.

Wyrok WSA w Gdańsku z 6 kwietnia 2016 r., I SA/Gd 234/16,
Legalis, nr 1474480

Skoro podatnik wykorzystywał te grunty w działalności rolniczej, a dopiero kilka lat później i bez jego inicjatywy, tzw. czynności przygotowawczych dochodzi do wywłaszczenia z powodu lokalizacji na tych gruntach inwestycji drogowej, to nie występuje on w tym przypadku (jako wywłaszczony) w roli podatnika podatku VAT, o czym stanowi art. 15 ust. 1 i 2 ustawy o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 710). Nie można mu bowiem przypisać w tym zakresie prowadzenia działalności handlowej polegającej na sprzedaży nieruchomości. Nie występował on w roli handlowca w odniesieniu do wywłaszczonych nieruchomości, lecz w roli rolnika, prowadzącego rolniczą działalność.

Wyrok WSA w Poznaniu z 5 maja 2016 r., I SA/Po 2445/15,
Legalis, nr 1533638

Przy różnych czynnościach mieszczących się w zakresie działalności rolniczej – w rozumieniu art. 2 pkt 15 ustawy o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 710) – np. przy dostawie produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej oraz świadczeniu usług rolniczych wymienionych w art. 2 pkt 21 ustawy o podatku od towarów i usług – podatnik nie może łączyć dwóch statusów – podatnika VAT zwolnionego jako rolnik ryczałtowy z tytułu sprzedaży produktów rolnych pochodzących z własnej działalności i jednocześnie podatnika VAT czynnego z tytułu świadczenia usług rolniczych. Albowiem rolnikowi ryczałtowemu przysługuje zry-

cząłtowany zwrot podatku z tytułu nabywania niektórych środków produkcji dla rolnictwa opodatkowanych tym podatkiem na zasadach określonych w art. 115 i nast. ustawy o podatku od towarów i usług.

Wyrok WSA w Warszawie z 10 maja 2016 r., I SA/Wa 1420/15,
Legalis, nr 1512836

W świetle art. 7 ust. 1 pkt 4 lit. b ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 716) zwolnieniu podlegają budynki gospodarcze lub ich części położone na gruntach gospodarstw rolnych, służące wyłącznie działalności rolniczej. „Służenie” budynku gospodarczego działalności rolniczej oznacza, że jest on faktycznie stale zajęty na prowadzenie tej działalności. Okazjonalne wykorzystywanie budynku do działalności rolniczej nie skutkuje tym, że budynek można uznać za zwolniony od podatku. Jednocześnie budynek ten ma służyć wyłącznie działalności rolniczej. Musi być więc faktycznie stale zajęty na prowadzenie wyłącznie tej działalności. Jeżeli budynek jest wykorzystywany do działalności rolniczej, ale również do jakiegokolwiek innej działalności nie może korzystać z omawianego zwolnienia.

Wyrok WSA w Białymstoku z 11 maja 2016 r., I SA/Bk 1383/15,
Legalis, nr 1473666

Założenie racjonalności ustawodawcy, nakazuje na równi traktować zamianę i sprzedaż gruntów rolnych. Nie negując prymatu ścisłego, literalnego interpretowania regulacji ustanawiających ulgi podatkowe uwzględnić należy *ratio legis* art. 21 ust. 1 pkt 28 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 361). Niewątpliwie ustawodawca zamierzał w ten sposób zintensyfikować rynek obrotu nieruchomościami rolnymi, zmierzający niejednokrotnie do optymalizacji produkcji rolnej. Skoro zwolnienie dotyczy wyłącznie nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, które nie mogą na skutek nieopodatkowanych transakcji utracić charakteru rolnego, to zamiana nieruchomości rolnych, która nie pozwala na spożytkowanie środków pieniężnych uzyskanych ze sprzedaży takiego gruntu na pozarolniczy cel niewątpliwie wpisuje się w istotę omawianej regulacji.

Wyrok WSA w Gliwicach, z 18 maja 2016 r., I SA/Gl 2/16,
Legalis, nr 1475564

Nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że cała „uprawa”, definiowana jako cykl zabiegów rozpoczynających się od uprawy roli, następnie zasiania/zasadzenia roślin, poprzez ich pielęgnację i zbiór, musi przebiegać pod ogrzewanym tunelem foliowym, aby mogła być uznana za dział specjalny produkcji rolnej.

Wyrok WSA w Opolu z 20 maja 2016 r., I SA/Op 100/16,
Legalis, nr 1484046

W przypadku gdy obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych wynika z przepisów ustawy o rachunkowości, przychód z działów specjalnych produkcji rolnej od 1 stycznia 2016 r. należy ustalić na podstawie prowadzonych ksiąg rachunkowych według zasad określonych w art. 14 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 361), a nie na podstawie norm szacunkowych dochodu.

Wyrok WSA w Szczecinie z 24 maja 2016 r., I SA/Sz 321/16,
Legalis, nr 1533463

Przychód ze sprzedaży mas ziemnych powstałych w wyniku odmulania stawów, stanowiący czynność wykraczającą poza ustawowo zdefiniowany zakres działalności rolniczej, należy traktować jako przychód z innych źródeł przychodów (pozarolniczych), podlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych.

Wyrok WSA w Rzeszowie z 24 maja 2016 r., I SA/Rz 323/16,
Legalis, nr 1486545

Skoro ustawa o podatkach i opłatach lokalnych odsyła do przepisów prawa budowlanego – a zatem nie tylko do ustawy Prawo budowlane – a te z kolei pojęcie „budynku gospodarczego” regulują w wydanym na podstawie ustawy rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1422), to brak jest jakichkolwiek przeciwwskazań do jego stosowania.

Wyrok WSA w Łodzi z 31 maja 2016 r., I SA/Łd 1323/15,
Legalis, nr 1483455

Nabycie użytków rolnych o powierzchni poniżej 1 ha w drodze zasiedzenia nie korzysta ze zwolnienia podatkowego określonego w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 205).

Wyrok WSA w Kielcach z 31 maja 2016 r., I SA/Ke 241/16,
Legalis, nr 1476121

Podatnik może korzystać ze statusu rolnika ryczałtowego i związanego z tym zwolnienia z podatku VAT w sytuacji gdy spełnia jedną z ww. przesłanek. Świadczenie usług rolniczych opodatkowanych VAT na zasadach ogólnych nie oznacza automatycznie, że dostawa produktów rolnych wytwarzanych przez rolnika nie korzysta ze zwolnienia przewidzianego w art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 710).

Wyrok WSA w Gdańsku z 15 czerwca 2016 r., I SA/Gd 343/16,
Legalis, nr 1474788

Ochrona gruntów rolnych i leśnych

Z punktu widzenia celów ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz.U. 2001 Nr 73, poz. 764), jak i funkcji, jakie spełnia wypłacany beneficjentom ekwiwalent, że sposób przeniesienia własności nieruchomości nie powinien mieć żadnego wpływu na możliwość przejścia praw i obowiązków związanych z prowadzeniem uprawy leśnej, jak również na prawo do podwyższonego ekwiwalentu. Ekwiwalent jest bowiem świadczeniem pieniężnym przyznawanym w drodze decyzji administracyjnej właścicielowi gruntu, który zrezygnował z uzyskiwania dochodów z produkcji rolnej i rozpoczął prowadzenie uprawy leśnej. Nie ma zatem żadnych wątpliwości co do majątkowego charakteru tego prawa i jego ścisłego związku z nieruchomością objętą uprawą leśną, a nie z konkretną osobą, która w dniu rozpoczęcia uprawy leśnej ma status właściciela nieruchomości.

Wyrok NSA z 2 lutego 2016 r., II OSK 1394/14,
Legalis, nr 1453899

Uwzględniając standardy wynikające z rekomendacji nr R(91)1 Komitetu Ministrów Rady Europy dla Państw Członkowskich w sprawie sankcji administracyjnych z dnia 13 lutego 1991 r., należy przyjąć, że w przypadku nakładania opłat za niezgodne z prawem wyłączenie gruntu leśnego z produkcji (art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych) zastosowanie mają stawki cen drewna obowiązujące w dacie wyłączenia, chyba, że stawki obowiązujące w dacie wydania decyzji są korzystniejsze dla sprawy wyłączenia.

Wyrok NSA z 9 czerwca 2016 r., II OSK 2463/14,
Legalis, nr 1537342

Tylko producenci rolni posiadający gospodarstwa o powierzchni co najmniej 1 ha fizycznego lub 1 ha przeliczeniowego mogą się ubiegać się o zwrot akcyzy zawartej w cenie oleju napędowego.

Wyrok WSA w Opolu z 10 lutego 2016 r., I SA/Op 598/15,
Legalis, nr 1406438

1. Szczególnie uzasadniona potrzeba właściciela lasu, mająca uzasadniać przeszktałcenie lasu w użytek rolny, musi być aktualna (realna) w dacie występowania z wnioskiem, a nie tylko potencjalna.

2. Dążenie do poprawienia sytuacji materialnej w przyszłości na wypadek powrotu do kraju z emigracji, przy braku skonkretyzowanej daty powrotu do ojczyzny, nie stanowi szczególnie uzasadnionej potrzeby właściciela lasu przemawiającej za udzieleniem zezwolenia na zmianę lasu na użytek rolny.

Wyrok WSA w Białymstoku z 15 września 2016 r., II SA/Bk 463/16,
Legalis, nr 1537275

Skoro przedsięwzięciem jest zmiana lasu na użytek rolny, to określenie „różne podmioty” może odnosić się do różnych właścicieli nieruchomości leśnych położonych w danym obiekcie (kompleksie leśnym) objętych zmianą lasu na użytek rolny.

Wyrok WSA w Białymstoku z 13 października 2016 r., II SA/Bk 552/16,
Legalis, nr 1537014

Ubezpieczenia majątkowe

Bezwrotny zasiłek celowy przyznany na podstawie art. 40 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 930) nie podlega zaliczeniu na poczet świadczenia z umowy obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstw rolnych od ognia i innych zdarzeń losowych (art. 59 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 392 ze zm.).

Uchwała SN z 14 września 2016 r., III CZP 35/16,
MoP 2016, nr 19, s. 1011

Ochroną ubezpieczeniową na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 392 ze zm.) można objąć jedynie szkody wyrządzone w związku z posiadaniem przez rolnika gospodarstwa rolnego. Ubezpieczenie nie obejmuje zatem całej odpowiedzialności cywilnej osób objętych ubezpieczeniem. Przedmiotem ubezpieczenia jest jedynie konkretny wycinek tej odpowiedzialności. Odpowiedzialność za szkody związane z posiadaniem gospodarstwa rolnego oznacza, że ubezpieczyciel nie będzie odpowiadał za szkody związane z inną sferą aktywności życiowej osoby ubezpieczonej (np. za szkody związane z prowadzeniem przez ubezpieczonego innej działalności gospodarczej niż działalność rolnicza czy też ze sferą jego życia prywatnego). Wymagane jest przy tym, by powstanie szkody pozostawało w związku funkcjonalnym z prowadzeniem gospodarstwa.

Wyrok SA w Łodzi z 9 czerwca 2016 r., I ACa 1751/15,
Legalis, nr 1473223

Inne

1. Poszukiwanie waluty odszkodowania w sytuacji, gdy strony uzgodniły walutę umowy, ale nie uzgodniły waluty odszkodowania prowadzi do waluty umowy jako w tym przypadku właściwej, ponieważ obowiązek naprawienia szkody kontraktowej należy tu traktować jako element zobowiązania, które zostało naruszone.

2. Waluta zobowiązania w zakresie, w jakim determinuje walutę świadczenia polegającego na zapłacie odszkodowania za szkodę kontraktową może być inna niż waluta zobowiązania wyznaczająca walutę świadczenia głównego wówczas, gdy strony w sposób wyraźny określiły walutę w obu tych zakresach.

3. Zgodnie z art. 613 § 1 KC, przez umowę kontraktacji producent rolny zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć kontraktującemu oznaczoną ilość produktów rolnych określonego rodzaju, a kontraktujący zobowiązuje się te produkty odebrać w terminie umówionym, zapłacić cenę oraz spełnić świadczenia dodatkowe (przykładowo wymienione w art. 615 KC), jeżeli umowa lub przepisy szczególne przewidują obowiązek spełnienia takie świadczenia. Przedmiotem kontraktacji nie jest dostawa skądkolwiek pochodzącego produktu *in genere*, lecz wyprodukowanie w gospodarstwie producenta produktu rolnego i jego dostarczenie, a zatem własna produkcja jest istotnym elementem umowy kontraktacji.

Wyrok SN z 14 kwietnia 2016 r., II CSK 445/15,
Legalis, nr 1472303

1. Chociaż faktyczny sposób wykorzystywania może być inny, to jednak wskazanie w ewidencji gruntów i budynków, że dana nieruchomość jest użytkiem rolnym albo gruntem leśnym eliminuje możliwość zastosowania przepisów art. 92–99 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tj. Dz.U z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.).

2. Wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla zabudowy zagrodowej nie oznacza, że dopuszcza się zagospodarowanie na inne cele niż rolnicze lub leśne.

Wyrok NSA z 20 stycznia 2016 r., I OSK 679/14,
Legalis, nr 1453640

Oczywistym jest, że działka siedliskowa jest czym innym niż działka budowlana. Działka uznana bowiem za siedliskową jest gruntem rolnym, na której istnieje możliwość zabudowy związanej z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Dopiero zaś w przypadku uznania, że przyjęte przeznaczenie nieruchomości było prawidłowe.

Wyrok NSA z 2 lutego 2016 r., I OSK 417/15,
Legalis, nr 1408450

Zestawienie wydatków nadleśnictwa poniesionych w związku z wydatkami związanymi z działalnością Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) z celem sprzedaży opodatkowanej podatkiem od towarów nie wykazuje realnego związku, nawet pośredniego. LKP mają znaczenie ekologiczne, edukacyjne, społeczne i pełnią funkcję ochronną. Mając na względzie, że działalność opodatkowana podatkiem od towarów i usług nadleśnictwa w kontrolowanym okresie polegała na sprzedaży trofeów łoś-

wieckich i tusz zwierząt, sprzedaży drewna opałowego, wynajmie pokoi, organizowaniu polowań trudno znaleźć jej związek chociażby pośredni z działalnością prowadzoną w ramach LKP ustaloną w programie gospodarczo-ochronnym opracowanym dla tego kompleksu. Działalność LKP nie jest działalnością gospodarczą nadleśnictwa, ma na celu pozaprodukcyjną funkcję lasu, natomiast działalność gospodarcza ma odrębny i wydzielony od LKP charakter.

Wyrok NSA z 14 kwietnia 2016 r., I FSK 1488/14,
Legalis, nr 1455447

Przewidziane w art. 85 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2015 r. poz. 1651 ze zm.) opłaty nie pozostają w jakimkolwiek związku ze szkodą wyrządzoną właścicielowi nieruchomości, na której rosły wycięte drzewa i nie są opłatami należnymi temu właścicielowi, a wręcz przeciwnie, mogą go nawet obciążać. Są to opłaty o charakterze publicznoprawnym, nie mające charakteru odszkodowania.

Wyrok SA w Krakowie z 21 stycznia 2016 r., I ACa 262/15,
Legalis, nr 1428831

Oczywiste jest prawo pozwanego jako właściciela nieruchomości do wykorzystywania swojej nieruchomości na przykład do dokonywania na niej nasadzeń, jednak charakter użytej do tego celu roślinności wymaga doboru nieograniczającego możliwości korzystania z nieruchomości powodów, zgodnie z jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem, do celów mieszkalnych.

Wyrok SA w Gdańsku z 9 lutego 2016 r., I ACa 875/15,
Legalis, nr 1446576

Członkowie spółdzielni produkcyjnej i ich domownicy mogą świadczyć pracę na rzecz spółdzielni wyłącznie w oparciu o stosunek członkostwa. Umowa o pracę lub umowy cywilnoprawne mogą zaś być zawierane jedynie z osobami, które nie są członkami rolniczej spółdzielni produkcyjnej.

Wyrok SA w Białymstoku z 16 lutego 2016 r., III AUa 882/15,
Legalis, nr 1433045

Brak jest podstaw, aby wykluczyć odpowiedzialność za szkody osobowe doznane przez samego rolnika, jeżeli szkoda ta została wyrządzona przez osobę pozostającą z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osobę pracującą w jego gospodarstwie rolnym.

Wyrok SA w Łodzi z 25 lutego 2016 r., I ACa 1266/15,
Legalis, nr 1446441

1. Posiadanie nieruchomości rolnej przejawia się w wykonywaniu na tej nieruchomości czynności związanych z charakterem prowadzonych na niej upraw. Posiadacz takiej nieruchomości nie musi w inny sposób akcentować władztwa nad nią (np. przez ogrodzenie działki). Okresowy stan bezczynności na takiej nieruchomości wynikający z charakteru uprawy czy choćby okresu zimowego nie oznacza, że dotychczasowy posiadacz który uprawiał nieruchomości i zebrał ostatnie plony przestał być jej posiadaczem.

2. Działanie w ramach dozwolonej samopomocy jest działaniem w granicach prawa, a zatem nie może w wyniku takiego działania powstać odpowiedzialność odszkodowawcza na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych.

Wyrok SA w Lublinie z 14 czerwca 2016 r., I ACa 64/16,
Legalis, nr 1487562

Przez podział prawny w rozumieniu art. 1 ust. 3 Dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z 12 grudnia 1944 roku o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz.U. z 1944 r. Nr 15, poz. 82) należy rozumieć także wydzielenie pewnego obszaru do odrębnej księgi hipotecznej. Samo zatem objęcie różnych nieruchomości odrębnymi księgami hipotecznymi świadczy o prawnym podziale lasu, nawet gdy stanowi on jeden kompleks i stanowi własność jednej osoby.

Wyrok SA w Łodzi z 10 sierpnia 2016 r., I ACa 117/16,
Legalis, nr 1509066

Na gruncie art. 43[1] KC rolnik indywidualny prowadzący we własnym imieniu działalność wytwórczą w zakresie upraw o wymienionych cechach działalności gospodarczej, a więc także działający bez zamiaru osiągnięcia zysku, jest przedsiębiorcą. Do kategorii tej nie należą rolnicy nieuczestniczący w obrocie gospodarczym, którzy prowadzą gospodarstwo rolne zaspakajające jedynie potrzeby własnej rodziny, wymagane bowiem uczestnictwa w obrocie polega na realizowaniu swojej działalności przez odpłatne ekwiwalentne świadczenia wzajemne spełniane za pomocą wielorazowych czynności faktycznych i prawnych np. umów kontraktacji lub sprzedaży produktów rolnych. Nie ma jednego wzorca określającego w sposób uniwersalny status rolnika jako przedsiębiorcy; zagadnienie to podlega indywidualnemu rozstrzygnięciu przy uwzględnieniu konkretnych okoliczności danego przypadku, pośród których istotne są m.in. zakres prowadzonej działalności rolniczej, jej model oraz stopień organizacyjny.

Wyrok SA w Katowicach z 22 września 2016 r., I ACa 314/16,
Legalis, nr 1509019

Celem scalenia jest poprawa struktury obszarowej i uzyskanie korzystnych warunków gospodarowania, co jednak nie oznacza, że cel ten zostanie w równym stopniu osiągnięty w stosunku do każdego z uczestników scalenia.

Poczucie nieuwzględnienia indywidualnych interesów, wynikające z braku akceptacji przyznanego ekwiwalentu, nie jest argumentem wystarczającym dla podważenia legalności decyzji o zatwierdzeniu projektu scalenia, bowiem organ scaleniowy „waży” wiele spornych interesów.

Wyrok WSA w Białymstoku z 28 stycznia 2016 r., II SA/Bk 150/15,
Legalis, nr 1470005

„Obiektem” w rozumieniu § 3 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 71), może być kompleks leśny geodezyjnie wydzielony. Może on występować jako jedna działka lub kilka geodezyjnie wydzielonych nieruchomości stanowiących las w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 2100).

Wyrok WSA w Białymstoku z 21 lipca 2016 r., II SA/Bk 323/16,
Legalis, nr 1537296

1. W świetle definicji z art. 124 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska miejscami dostępnymi dla ludności są także działki mające aktualnie przeznaczenie rolne, jeśli choćby potencjalnie mogą przebywać na nich ludzie.

2. Brak zabudowy nieruchomości nie oznacza, że tego rodzaju nieruchomość nie stanowi miejsca dostępnego dla ludności, skoro mogą na niej choćby potencjalnie przebywać ludzie, a nie stanowi ona miejsca, do którego dostęp jest zabroniony lub niemożliwy bez użycia sprzętu technicznego.

3. Pojęcie „miejsc dostępnych dla ludności” należy wyraźnie odgraniczyć od pojęcia „terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową”, albowiem pojęcia te są rozważane i kwalifikowane przez prawodawcę odrębnie w świetle art. 122 ust. 2 pkt 1 i art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz § 1 pkt 1 i § 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

4. Miejsce dostępne dla ludności nie musi więc być miejscem przeznaczonym pod zabudowę mieszkaniową, natomiast tereny przeznaczone aktualnie lub potencjalnie pod zabudowę mieszkaniową ze swej istoty są miejscami dostępnymi dla ludności.

Wyrok WSA w Rzeszowie z 18 października 2016 r., II SA/Rz 29/16,
Legalis, nr 1537

Opracowanie: PAWEŁ GAŁA, KATARZYNA CZERWIŃSKA-KORAL